

Socialnopatološka ekologija in služba javne varnosti

Dr. Janez Pečar, višji znanstveni sodelavec, Inštitut za kriminologijo, Ljubljana

Preteklo je že več kot sto let, od kar se je klasična človeška ekologija začela ukvarjati tudi s študijami o kriminaliteti in drugimi pojavi v njihovih prostorskih razsežnostih. Toda »moralna statistika«¹ zgodnjega devetnajstega stoletja še ni bila zmožna na tem področju priti kaj dlje, čeprav so glede samomorov, revščine, kriminalitete in raznih družbenih problemov odkrili marsikaj zanimivega in novega. Vse kaže, da je bilo tudi tu treba pustiti času čas, da si dandanes lahko pomagamo pri spoznanju socialne patologije z veliko ekološkimi raziskavami najrazličnejših zvrsti. Med njimi so zlasti raziskave urbane socialnopatološke ekologije; teh je čedalje več.

Zgoščanje oziroma razpršenost kriminalitete, prestopništva, samomorov, prostitucije, narkomanije itd. v prostoru je nedvomno zanimiv pojav. Raziskovalcem res največkrat ne uspe pojasniti vzročnosti posameznih pojavov zato, ker je regionalna porazdelitev družbenih pojavov izredno celovito vprašanje, sestavljeno iz vplivov fizičnega okolja in interakcij med ljudmi ter medsebojnega delovanja prvega in drugega. Če pa je že manj uspehov v iskanju odgovora o vzrokih je več pojasnil o posledicah. To je prav tako zelo pomembno za najrazličnejše represivne, preprečevalne, zdravstvene in druge organe in organizacije, ki tako prihajajo do spoznanj, kam naj usmerjajo (vsaj za določen čas) svojo pozornost. Dognanja take vrste pa jim hkrati z dobršno mero previdnosti omogočajo vpogled v bližnjo prihodnost.

Ekološka raziskovanja se zde pomembna tudi za organe kazenskega pregona, zlasti pa za policijo. Računalniško proučevanje porazdeljenosti pojavov (s katerimi se bojujejo, bodisi z odkrivanjem, bodisi s preprečevanjem) pa v zadnjem desetletju obeta večjo predornost in učinkovitost. Z njim se odpirajo nove možnosti razumnejšega delovanja, ki ne bo temeljilo na občutku in improvizaciji, marveč na dejstva spoznane prostorske in prostorsko-časovne porazdelitve pojavov. Le-ta oblikuje vse organizacijsko-funkcionalne prijeme, od terenske nadzorovalne službe do »input — output«² analiz, ki se čedalje bolj uveljavljajo tudi v policijskih organizacijah.

Namen tega sestavka je načeti nekaj vprašanj, ki zadevajo povezanost in odvisnost zlasti terenske policijske nadzorovalne službe (beri pri nas: patroljne, obhodne in opazovalne službe v enotah javne varnosti) od ekoloških študij. Pri nas jih šele začenjamo.*

* Poskusi v tej smeri so storjeni po mnogih upravah JV, med njimi tudi v Ljubljani, toda še zdaleč niso tisto, kar naj bi bilo.

Koristne bodo tudi za to službo. Ker je od njih vendarle nekaj pričakovati je prav, da začenjamo o tem razmišljati čim prej. Glede na dosežke pri tujih policijskih organizacijah smo pri nas že močno v zaostanku. Opozoril pa ni nikoli premalo.

Glede na že doslej omenjeno spoznanje in domače izkušnje načentam predvsem naslednja področja: proučevanje prostorske razpršenosti pojavov za policijske potrebe, organizacijsko-funkcionalno problematiko, ki je v zvezi s tem; terensko nadzorovalno službo; izobraževanje delavcev zanjo glede na »potrebo po poznanju območja«³ in še nekatera druga vprašanja. Resda je tudi pri nas »poznanje območja«⁴ pri praktiku že vsakdanja potreba, da je lahko pri svojem delu sploh ali kakor koli učinkovit, vendar policiji dvajsetega stoletja še posebno v času neslučenega razvoja znanosti in tehnologije (in vsega, kar je v zvezi s kibernetiko) ne sme več zadoščati tisto, kar so poznali že klasiki človeške ekologije (še posebno patološke) ali policisti Roberta Peela.

1. Območja

Urbanizirana naselja, zlasti pa mesta, se med seboj razločujejo po prebivalstvu, funkciji in drugih posebnostih. Za ekologijo je pomembno zlasti »območje«⁵ in njegova velikost (vasi, trgi, mesta, metropole). Vsako območje ima svoje posebnosti, ki izhajajo iz njegove zgodovine, rasti, vloge nasproti okolici oziroma regiji, v katero je vpeto itd. Poseben pečat pa mu dajejo še ozemeljske lastnosti in razne fizične izrazitosti, kot so vzpetine, bližina vode, ceste, železniške proge, parki, reke, industrijski deli in celo posamezne stavbe oziroma objekti.⁶

Vsako večje — predvsem mestno — naselje pa se deli še na posebna manjša območja ali dele: ti so lahko naravni, kulturni itd.⁷ Naravna območja so predmetno določeni deli, ki jih razmejujejo reke, hribi, obale in obrežja itd., zaradi katerih tako mestno območje dobiva svojo fiziografično podobo. Naravna območja niso tako spremenljiva kot upravna. Le-ta nastajajo zaradi političnih oziroma upravnih razdelitev. Pri razločevanju kulturnih območij pa gre predvsem za antropološke posebnosti, ki jih ustvarjajo ljudje, živeči na določenem prostoru.

¹ Glej več o tem: Burgess-Bogue, str. 27—21.

² Hawley, str. 80—89, Theodorsson, str. 73 itd.

Prav tako kot fizična podoba naselij je za človeško ekologijo pomembna sestava prebivalstva, ki je nastanjeno na določenem območju in se zbira v fizičnem okolju po svojem družbeno-gospodarskem položaju oziroma delovni sestavi. Revnejše plasti stanujejo v drugih četrtih kot bogati in v drugačnih stanovanjskih in komunalnih razmerah.

Fizične posebnosti naravnega okolja in sestava prebivalstva pa se povezujeja z družbenimi pojavi najrazličnejših vrst, med njimi tudi socialno-patološkimi. Posamezna ožja območja znotraj urbaniziranih naselij se pogosto razločujejo med seboj po pojavih, s katerimi so obremenjena, in sicer tako po njihovem številu, kot po pojavnosti. Gmotne razmere, v katerih ljudje živijo, in njihovi socio-kulturni vzorci oblikujejo tudi njihove odklone. Le-ti pa se ne ozirajo na upravne razmejitve, temveč ustvarjajo svoja območja, določena z okoliščinami, ki jih povzročajo.

2. Pojavi

Prostorske in časovne različice socialno-patoloških pojavov, s katerimi se ukvarja vsaka policija, spodbujajo dejavnosti različnih služb, ne samo družbenega nadzorstva, marveč tudi drugih, npr. zdravstvenih, socialnovarstvenih itd. Zato jim je v marsičem skupno zlasti zanimanje za te pojave, zbiranje podatkov o njih, ukrepanje zoper nje itd. Služba javne varnosti torej ni edina, ki bi jo prostorske gostitve ali razpršitve pojavov morale zanimati, ker so pomemben dejavnik za odločitve, kako urejati svoje delovanje. Verjetno pa je edina, ki jo to najbolj zanima s stališča odkrivanja pojavov in njihovih storilcev.

Pojavi, (s katerimi se pri nas srečujejo enote javne varnosti) npr., kriminaliteta in prestopništvo, prometne nezgode, prekrški najrazličnejših vrst, zlasti pa še pijančevanje, potepuštvost, beračenje, pretepi, nespodobno vedenje na javnem kraju itd. pa samomori, narkomanija, alkoholizem, duševne bolezni (te prav tako povzročajo kazniva dejanja in prekrške) z revščino, ki ustvarjajo ogroženost najrazličnejših vrst in stopenj, zanemarjanje otrok in razpadanje družin ter sploh socialna dezorganizacija, se kopičijo nekje bolj, drugje spet manj in povzročajo skrb vsem tistim organom in organizacijam, ki bi jih morali tako ali drugače reševati in se z njimi spopadati.

Ti pojavi so, vsaj zdi se tako, najbolj številni v velikih mestnih naseljih, njihova rast pa je naj-

bolj opazna v manjših mestnih naseljih, katerih posebnost sta industrializacija in priseljevanje s podeželja. V takih krajih prihaja do različnih družbenih pojavov, ki jih zlasti sociologi imenujejo socialna diferenciacija, segregacija, separacija, segmentacija, kristalizacija itd. pa tudi: akomodacija, izolacija, asimilacija, adaptacija itd. Pomanjkanje primarnih kontrol in slab ali nikakršen dober vpliv soseske ali ožje skupnosti so lahko posredna vzročna sestavina za pojave socialne in osebne dezorganizacije posameznikov ali celih skupin (posebno mladoletnikov in priseljencev). Posebno pri otrocih in mladoletnikih v mestih je pomembno še to, da nasprotja med vrednotami nujno nastajajo tudi zato, ker prihajajo v stik z otroci z vedenjskimi oblikami, ki niso skladne s konvencionalno moralno, kakršno jo izražajo šole in drugi institucionalizirani dejavniki.³ Na otroke in mladoletnike škodljivo vplivajo tudi odrasli, bodisi kot starši bodisi kot storilci kaznivih dejanj ali nosilci neprilagojenega in sploh deviantnega ali negativnega vedenja.

Vzročnost pojavov je drugo vprašanje, o katerem ne razpravljamo. Za naš namen sta pomembna prostorska in prostorsko-časovna porazdelitev pojavov; imeti utegneta krajevne posebnosti. Posamezna območja ali celo objekti ustvarjajo kriminalnost, delikventnost itd. bolj kot drugi. V zadnjih letih celo ugotavljajo, da lahko tudi stavbe, fizične posebnosti soseske itd. vplivajo na socialno diferenciacijo, segregacijo, separacijo in naravnavaajo človeško vedenje in ravnanje zlasti k večji ali manjši nasilnosti. Družbeni in kulturni dejavniki pa hkrati omogočajo, da so posamezna območja ali objekti bolj privlačni od drugih in zato pomagajo oblikovati vedenjske vzorce, ki lahko postanejo prevladujoči model v kaki skupini (zlasti mladih ljudi, pri preseljencah itd.).

Na mestnih območjih ugotavljamo še posebnosti, kot so npr. koncentracijo premoženja in industrije, območja in objekti z izredno fluktuacijo prebivalstva, propadajoče četrti ali ulice, stare stavbe z revnejšim prebivalstvom, območja z zmanjšanjem števila prebivalstva (izseljuje se drugam), deli mest, kamor se naseljujejo novi prišleki z drugačnimi kulturnimi vrednotami itd. Skratka: fizični pogoji življenja vplivajo na to, katere skupine bodo živele v prav določenem okolju in posredno, prek raznih dejavnikov oseb-

³ Delinquency Research of Shav — Mc Kay and Associates, str. 612.

ne in družbene narave delujejo tudi na to, kako se bodo ljudje vedli. Različni položaji, večja anonimnost, pomanjkanje neposrednih medsebojnih stikov, privlačnost nekaterih objektov in premoženja itd. pa v mestnih območjih toliko bolj omogočajo deviantno ravnanje. Tisti, ki zapadajo kriminogenim vplivom, pa se zaradi pomanjkanja družbenega nadzorstva, brezimnosti, nedosegljivosti itd. odtegujejo ne samo pravočasnemu prijetju, marveč tudi pravočasni pomoči, ki bi jim bila potrebna, da ne bi ponavljali dejanj.

3. Proučevanje prostorske porazdelitve pojavov za razne policijske potrebe

Proučevanje prostorske porazdelitve kriminalitete in prestopništva, najrazličnejših vrst prekrškov in sploh družbeno škodljivih pojavov je raznovrstno. Z ekološkimi vprašanji se ne ukvarjajo le vede, kot so npr. zemljepis, prostorsko načrtovanje, urbanizem, sociologija in kriminologija (naštevam le družboslovne), ampak tudi »policijska uprava« oziroma znanost o vodenju policije itd. Čeprav gre za različne raziskave, različna lotevanja in različne pojave, si z njim pomaga vsaka sodobna in količkaj smotrno organizirana policija. Le-ta vpeljuje v svoje delovanje tudi proučevanje oziroma raziskovanje prostorske razpršitve pojavov, predvsem zato, da je na podlagi tovrstnih opazovanj mogoče smotrno urediti delo, učinkovito zaposliti moštvo in gospodarno razporejati tehnična sredstva.

Če policijo (oziroma pri nas službo javne varnosti) prištevamo k organom kazenskega pravosodja oziroma pregona, je to (glede na njene naloge) verjetno izmed vseh še najbolj zanima. Toda tudi drugi, npr. tožilstva in sodišča, pri svojih odločitvah ne bi smeli zanemarjati ugotovitev, pridobljenih s prostorskim proučevanjem pojavov in njihovih nosilcev, zoper katere morajo ukrepati. Vendar nam gre v tem sestavku le za službo javne varnosti.

Ker pa so največje gostitve pojavov v mestnih naseljih, bi se za prostorsko proučevanje kriminalitete moral zanimati in marsikaj vedeti vsakdo, ki odloča o sredstvih in ljudeh, namenjenih za odkrivanje in preiskovanje socialne patologije. Pri tem ne bi smeli biti izvzeti niti komandirji postaj, niti vodje obhodnih okolišev, niti tistih, ki jih vodijo. »Visoke koncentracije na urbaniziranih območjih so naravni habitat hudodelništva.⁴ To dejstvo, na katerega sklepamo (vsaj

⁴ Misner: Metropolitan Law Enforcement, str. 499.

pri nas) bolj po občutku kot pa znanstveno, bi moralo navsezadnje vplivati na učinkovitost službe javne varnosti; ta naj bi bolj kot doslej upoštevala še zemljepisne in ekološke dejavnike zlasti mestnih naselij. Razlogi za to so predvsem naslednji:

— le na podlagi prostorskega proučevanja pojavov je mogoče pravočasno in ustrezno reagirati nanje, tako glede zbiranja podatkov, kakor glede odkrivanja, represije in odstranjevanja predeliktne stanje (prevencija);

— le s pomočjo spoznanj prostorsko časovnega proučevanja pojavov je mogoče vnaprej pričakovati, kje bo kak pojav nastal ter kam in kdaj je treba razpostaviti razpoložljivo fizično silo, bodisi za »pokrivanje«, bodisi za manifestativno razkazovanje svoje navzočnosti;

— le tako je pričakovati večji uged v javnosti in upati na sodelovanje morebitnih žrtev, kar za uspešnost lastne organizacije ni tako nepomembno (červavno na to ne damo kdo ve koliko);

— ne nazadnje je treba pri porabi vsakršnih človeških in materialnih sredstev odgovoriti tudi na vprašanje, s kakšnimi stroški in trdom so bili doseženi uspehi (s tem tem se še sploh nismo začeli ukvarjati).

Proučevanje prostorske razpršitve pojavov socialne patologije mora v enotah službe javne varnosti pripeljati tudi do racionalizacije in ekonomizacije človeških in gmotnih sredstev.⁵ Prihranek pa bi lahko vložili v nova tehnična sredstva in izobraževanje oziroma — če gre za racionalizacijo — ljudi bi razpostavljali ali pošiljali tja kjer so najbolj potrebni (morda tudi za tako imenovano »policijsko-socialno delo«).

Policijske organizacije v svetu danes že poznajo analize »cost/benefit«, razčlemba enakega dodeljevanja bremen terenskim uniformiranim delavcem, enako varstvo vseh občanov ali kar največje preprečevanje kriminalitete, pravilno razpostavljanje patroljnih, obhodnih in opazovalnih sil, študije o prijemanju storilcev (z uporabo statistične matematike, teorije iger — naključne patrolje, matematično programiranje, »spot mapping«, operacionalno raziskovanje, raziskave o kombiniranem razpostavljanju terenskih sil, raziskave o kombinirani uporabi ljudi in terenskih sredstev za nadzorovanje in napo-

⁵ Eden izmed redkih takih poskusov pri nas je bil storjen npr. za nadzorovanje prometa s člankom: Dušan Petrovič in dipl. ing. Slavko Simonović: »Intenzitet kontrole saobračaja na putevima«, 13. maj 1971/4, str. 47—64. Glej tudi ponatis: Priručnik, 1972/1 str. 74—85.

vedovanje dogodkov itd., to so za naše razmere še neznane naloge, in sicer iz naslednjih vzrokov:

— ker za to sploh nimamo pripravljenih kadrov. Zdajšnje šole še ne izobražujejo ljudi za ta namen (niti na univerzah, še manj pa v pristojnih šolah oziroma ustreznih upravnih organih);

— ker je videti skoraj vseeno, kako se ta služba opravlja in kako prihaja do uspehov (npr. na primitiven ali težaven način; nihče nikogar ne kliče na odgovor, če je vsako leto na tisoče kaznivih dejanj neraziskanih (škoda, ki je nastala z njimi, plačajo zavarovalnice);

— ker v enotah javne varnosti ni organiziranih študijskih enot ali »enot za raziskovanje in načrtovanje«;

— ker ne sledimo niti tistim tujim izkušnjam, ki bi jih lahko za naše razmere kratko in malo prevzeli iz literature in jih s pridom uporabljali;

— ker se premalo zanimamo za to, da bi kako dejavnost (zlasti pa nadzorovalno) opravili ali ceneje, ali hitreje, ali učinkoviteje in z manjšimi napori, pa samo s sposobnimi ljudmi ali s tehničnimi sredstvi namesto z ljudmi itd.

Skratka: tovrstni in-put — out-put je za našo (jugoslovansko) službo javne varnosti še precej neobdelano področje, ker je še nihče ni postavil v takšen položaj, kot so nekatere druge organizacije pri nas, ki morajo živeti samo od uspehov svojega dela in jim ni vseeno, kako njihove »storitve« sprejemajo v družbi.

4. Organizacijsko-funkcionalna vprašanja

Vsaka policijska organizacija mora znati ravnati z razpoložljivim in dosegljivimi pripomočki, da zagotavlja uresničevanje nalog, ki se od nje pričakujejo. Če ne sledi razvoju znanosti in tehnologije in če ju ne prilagaja svojim vsakdanjim potrebam, začenja zaostajati za splošnim družbenim napredovanjem. Če že verjamemo, da v svojih laboratorijih še kolikor toliko sprejema sodobno tehnologijo, pa zlasti pri nas lahko ugotovljamo, da druge enote te službe nikakor ne morejo slediti nekaterim področjem, npr. novim metodam vodenja, uporabi kibernetike in svojem sistemu informatike in komunikacij, uporabnosti raziskovalnega dela v vpeljevanju novih metod, razpostavljanja nadzorovalnega aparata glede na ustrezne kazalnike potreb po tem, spodbujanju talentov v lastnih vrstah itd. Najbolj so

dvomljive tiste strani njihovega delovanja, ki zadevajo ravnanje z ljudmi, in manj tiste, pri katerih gre za ravnanje s predmeti.

Eno izmed takih zanemarjenih področij je prav vprašanje, ki ga načenjamo. To je prostorsko proučevanje pojavov, da bi ugotovili ustrežno organizacijsko in funkcionalno spreminjali ureditev dela, ustvarjali in oblikovali ustrezne kadre, zanje pripravljali primerno izobraževanje in osebni razvoj (ter jim hkrati nakazovali jasnejšo poklicno kariero znotraj lastne organizacije). In ne nazadnje: da bi služba kot pomemben dejavnik družbenega nadzorstva bila tista sestavina v oblikovanju dobrine varnosti, ki je za to v družbi najbolj specializirana in pripravljena.

Če izhajamo iz družbeno-filozofskega izhodišča, da mora strokovna služba, ki ji globalna družba v taki ureditvi, kot je naša, daje nalogo voditi prizadevanja, ki so hkrati vrednote te družbe same (varnost občanov, pravičnost, poštenost, enakost pred zakonom itd.), potem si mora ta služba urediti takšne organizacijske enote, da jim bo mogoče opravljati vlogo in naloge, ki se ji nalagajo in od nje pričakujejo. Če do tega ne prihaja, če prihaja prepozno, ali na neustrezen način, potem nekaj ni prav, in sicer ali v celotni družbi, ker ta po svojih zastopniških organih ali izvršilno-političnih telesih sicer sprejema teoretično idejna izhodišča, ne da bi se pozanimala za njihovo uresničevanje, bodisi v strokovni službi, ker ta morda ne razume, kaj se od nje zahteva, ali ne zmore opravljati nalog, ki se ji nalagajo.

Če so te domneve blizu resnice, bi najbrž morali spričo stanja zadev, za katere je pri nas odgovorna služba javne varnosti, in ob hkratnih prizadevanjih zato, kako naj opravlja svojo nalogo, v spreminjajočih se družbenih razmerah, morali ugotoviti, da morda:

— dislocirane enote ali mobilne ekipe niso najbolj smotrno, gospodarno in umno, načrtno in sploh časovno in prostorsko razpostavljene ter so morda prav zato (poleg vsem znanega pomanjkanja kadrov za operativno terensko nadzorovalno službo) še bolj neučinkovite;

— nekaterih nalog sploh ne opravljajo zadostno, ker se jih ne zavedajo, ker jih obvladuje določena miselnost (npr. samo represivna), ker se jih loteva nestudiozno, ker so nekateri postopki neproučeni ali neizdelani in podobno;

— svojih enot po organizacijski in funkcionalni plati sploh nimajo ustrezno vodenih ali zasedenih (količinsko ali po kakovosti);

— nimajo objektivnih meril za oceno in vrednotenje množice opravi in dejavnosti, in so zato posamezne enote ali ljudje preobremenjeni, drugi pa morda nimajo dovolj dela (ta okoliščina zbuja tudi nezadovoljstvo in nezaupanje glede vodstvenih zmožnosti);

— nimajo razvite vrste »služb«, ki bi jim omogočale lažje opravljanje dela, vpogled v problematiko (glej npr. dosedanje pisanje o analitični službi v organih kazenskega pravosodja, zlasti dr. K. Vodopivčeve), kajti na določeni stopnji razvoja ob določenem številu pojavov, ki jih je treba reševati, in ljudi, ki jih je treba voditi itd., »združenega dela« ni več mogoče uravnavati samo po navadah, občutku ali spominu posameznikov;

— sploh ni organiziranega načrtovanja in programiranja, predvidevanja ali napovedovanja razvoja dogodkov in službe. Ravnanje in ukvarjanje s takšnimi družbenimi in posamičnimi pojavi, s kakršnimi se ukvarja naša služba javne varnosti, pa že verjetno tudi pri nas zahteva »policijsko raziskovanje in načrtovanje«, ustrezne raziskave o prostorski razpršitvi družbenih pojavov, kakor tudi fizičnih moči in sredstev, analitičen pristop (če že ne znanstvenega, zlasti v metropolah), računalniško obravnavanje podatkov — tudi za namene identifikacije v kriminalistični službi in operativnem delu.

Dosti organizacijskih in funkcionalnih premikov v enotah službe, zlasti tistih z večjim številom strokovnih delavcev, more oblikovati analitično in strokovno proučevanje prostorske porazdelitve pojavov, s katerimi se ukvarjajo. To mora peljati k razmišljanju o učinkovitosti, spoznanju stroškov funkcioniranja, k presoji in oceni dosedanjega dela ter ustvarjanja novih tehnik in postopkov za opravljanje zlasti *terenskega nadzorovalnega dela*.

5. Terenska nadzorovalna služba

Od vseh policijskih dejavnosti, ki se najbolj navezujejo na prostorsko proučevanje socialno patoloških pojavov in na spoznavanja tako imenovanih »policijskih nevarnosti«, so terenske nadzorovalne službe različnih vrst. Pri tem so mišljene zlasti pri nas znane patroljna, obhodna in opazovalna služba. Njihova vloga je represivno preventivna in njihov glavni namen »zastraševanje: torej jemanje poguma ljudem, ki

se nagibajo k opravljanju kaznivih dejanj«. ⁶ Tovrstne dejavnosti onemogočajo nastajanje tiste kriminalitete oziroma sploh tistih pojavov, ki se navadno dogajajo na prostoru, ki je policiji dostopen. Dostopnost prostora je bistvena sestavina policijskega manevriranja in gibljivosti. Zato ni čudno, če sodijo, da je *terenska nadzorovalna služba osrednja organizacijska enota* oziroma dejavnost vsake policijske organizacije.

Kriminaliteta in drugi pojavi se sicer dogajajo kjer koli. Ni mogoče omeniti prostora, za katerega bi lahko rekli, da je varen. Toda tovrstni prostor je lahko ob normalnih okoliščinah:

— vsaki policiji povsem nedostopen zaradi omejitev, ki jih tej organizaciji nalaga pozitivno pravo (npr. zasebnost občanov, državljanske pravice, prostor, ki je pod jurisdikcijo državnih organov in organizacij itd.);

— povsem dostopen vsaki policijski enoti in njenim gibljivim skupinam, ki lahko in ki morajo opravljati nadzorovalno vlogo ter skrbeti za javni red in mir ter varnost (ceste, ulice, parki, javna poslopja, trgi in sploh javni kraji, ki so *dostopni vsem* in ne samo policiji).

Policija v prvem primeru opravlja načeloma svoje intervencije le, če je poklicana, da stori poseg, potem ko je škodljiva posledica že nastala ali ko se družbeni (konfliktni) položaj razvija v škodljivi smeri. Policija je glede tega odvisna predvsem od dobre volje in pripravljenosti tistih, ki žele njene storitve. Delovanje v tem področju je torej precej vezano na sodelovanje javnosti oziroma morebitnih žrtev in njihovih bližnjih, ni pa tako odvisno od policije same ali od njene pripravljenosti.

V drugem primeru pa vsaka policija na javnem prostoru ali na prostem opravlja neomejeno nadzorstvo nad tem, kako se vedejo občani, kaj počenjajo in kako spoštujejo predpise, katerih nadzorovanje je prepuščeno gibljivim ali drugim enotam nadzorovalne službe.

Kaj se dogaja v zasebnih stanovanjih, v uradih in sploh v prostorih, kjer žive ali delujejo ožje ali zaprte skupine največkrat ni dostopno »očem in ušesom« policijskih organizacij. Če hočejo in skušajo zvedeti kaj več, morajo uporabljati drugačne prijeme (prisluškovanje, morebiti še opazovanje in zasledovanje, kolikor ne gre za zbiranje podatkov po obveščevalnih načelih). Na javnih krajih pa *svojo nadzorovalno dejavnost*

⁶ The Challenge of Crime in a Free Society, str. 95.

lahko opravljajo in celo *morajo opravljati* odkrito (ali prikrito), in sicer na različne načine in z različnimi tehnikami.

Medtem ko je le redkeje mogoče napovedati, kaj se bo zgodilo v zaprtih skupinah (razen, če ne gre za infiltracijo v te skupine) in na policiji nedostopnih krajih (prostorih), lahko v našem drugem primeru nemoteno razvija napovedovalno dejavnost za dogajanja. Da pa to lahko stori, mora:

- poznati fizično okolje, ki ga nadzoruje,
- zapisovati dogodke in njihove nosilce za daljše obdobje v preteklosti;
- ugotoviti pojave, ki se goste okoli posameznih objektov, ljudi, priložnosti ali dogodkov;
- ugotavljati prostorsko in časovno porazdelitev pojavov;
- ustrezno — to pomeni tudi selektivno, razpostavljati svoje nadzorovalne sile;
- na kraju samem prijemati storilce oziroma v najkrajšem času prihajati do vsakovrstnih podatkov o njih (represija);
- s svojo navzočnostjo ljudem odvracati nagnjenosti k izvrševanju družbeno škodljivih pojavov (preventiva).

Pri terenskih nadzorovalnih tehnikah in učinkovitosti je pomembno, ali je v danih položajih treba opravljati nadzorovanje očitno — v uniformi — ali prikrito (v zasedah oziroma v civilu) ali peš (in s psom), v vozilu (motorno kolo, trokolo, avtomobil — posebej zaznamovan kot policijsko vozilo ali me), na dvokolesu, z letalom (helikopter) ali na konju ali celo kombinirano.

V zvezi z razmišljanjem o prostorskem proučevanju pa je treba dati poudarek, kot temu pravijo »uporaba znanja o območju«. Gre za poznanje in upoštevanje vsakokratnih položajskih dejavnikov na območju, kjer se opravlja policijska nadzorovalna dejavnost. Drugače povedano: »Zanemarjanje situacijskih realnosti povzroča neobzornost do subjektov intervencije, in to vpliva na učinkovitost delavcev«. ⁷ Vsaka nadzorovalna dejavnost ali gibljiva terenska policijska ekipa (ali posameznik-opazovalec, vodja obhodnega okoliša, vodja patrulje) mora računati z okoliščinami, v katerih se porajajo oziroma nastajajo dogodki, ali z ljudmi, s katerimi naj bi se ukvarjala. Upoštevala naj bi podatke iz preteklosti o tem, kaj se ob določenem času dogaja na določenem kraju, npr. na zabaviščnih prostorih, v parkih, pri hotelih, igriščih, trgovinah, trgih, postajališčih, ponoči ob objektih

večje vrednosti ali privlačnosti, na krajih, kjer se zbirajo ljudje, ki tja prihajajo samo za krajši čas in manj skrbijo za svojo varnost, sploh na prostorih, ki so bili že dotlej znani kot akcidentogeni ali ki privlačijo kriminalni svet. Terenska policijska nadzorovalna služba bi morala še posebej odkrivati takšne položaje, v katerih ljudje ali premoženje kar vabijo k lastni viktimizaciji, in nanje opozarjajo oziroma jih (pomagati) odstranjevati predvsem z neprisilnimi, izven pravnimi posegi ter s pomočjo in sodelovanjem prizadetih (zdi se, da je ta plat delovanja pri nas bolj zanemarjena).

Vsaka policijska terenska nadzorovalna služba se razvija oziroma deluje predvsem na dva načina:

- na klic prizadetih oziroma ogroženih, ki bi radi varstvo ali poseg, ki se jim zdita potrebna;

- po lastni presoji, upošteva je porazdelitev pojavov in potrebo po nadzoru v določenem času in na določenem prostoru;

Če se policijska organizacija večinoma ukvarja le z »zadoščenjem potreb občanov po policijskih storitvah«, lahko pomeni:

- da ni dovolj osveščena nujnosti lastne navzočnosti na ogroženih krajih;

- da ne proučuje razpršenosti ali zgoščenosti »policijskih nevarnosti« na območjih, ki naj jih varuje in torej ne ve dobro, kdaj in kam naj usmerja udarnost svojih moči;

- ali pa nima na voljo dovolj moči, da bi terensko nadzorovalno službo ustrezno in smotrno oblikovala, tako organizacijsko kot funkcionalno.

Pravilno razpostavljanje sil terenske nadzorovalne službe je torej izredno pomembna naloga policijskih organizacij in nikakor *ne more temeljiti samo na razpoložljivosti moštva*. Moštvo je lahko le sestavina konkretne odločitve, ne more pa biti merilo za dejavnost. Tudi z manjšimi silami je mogoče ob »uporabi znanja o območju« deloma zadoščati potrebam, da bi na pravem kraju in ob pravem času na pravi način zagotavljali varnost. Zato čedalje bolj proučujejo samo prostorsko porazdeljenost (zlasti v mestnem naselju) pojavov, s katerimi se ukvarja policija, povrhu pa vrednotijo različne patruljne tehnike, ki so jih že uporabljali, da bi ugotavljali, kakšne spremembe so te tehnike prinesle pri zatiranju kriminalitete in katere izmed njih so bolj učinkovite. Taka raziskovanja so začeli predvsem v ZDA, deloma tudi zato, »ker ima veliko poli-

⁷ Bittner, stran 89.

cijskih oddelkov premalo denarja ali osebja zato, da bi si vsak zase izmišljal, razvijal in preskušal nove postopke».⁸

Pri vsem tem poskušanju gre za to, kako postati »najbolj produktiven«⁹ tudi v lastnih prizadevanjih pri odkrivanju in preprečevanju kriminalnosti in drugih pojavov, kajti biti odvisen samo od prijaviteljev in sploh dobre volje in sodelovanja ljudi zunanaj policijskih organizacij oziroma žrtev pomeni spuščati usodo iz svojih rok in se zanašati na druge. Tovrstna dejavnost je v vseh družbah dopustna in policiji pri njej nihče ničesar ne očita (ker gre za klasično opravljanje vloge, ki jo policija opravlja že ves čas, od kar obstaja), nujno pa je, če ni »produktivna«, iskanje drugih poti za obvladanje terena, poti, ki so neredko močno kritizirane.

Čeprav se za kar največje varstvo ljudi in premoženja (?) nekatere policije ne odpovedujejo tudi drugim, včasih močno spornemu in celo nekorektnemu zbiranju podatkov ter iskanju in prijemanju storilcev, pa tudi v *najboljših policijskih organizacijah dajejo terenski nadzorovalni službi največji poudarek*. To se kaže v njeni številnosti, izobraževanju kadrov, opremljenosti in drugih kazalnikih. Čeprav je ta služba osrednji problem policijskih organizacij, je nič ne moti, da obstoje še nekatere druge službe, ki prav tako neposredno delujejo na terenu, vendar za druge, bolj specializirane naloge (npr. detektivi oziroma kriminalistični delavci — kot sledilci, kriminalistično obveščevalna služba za odkrivanje pojavov, kot so npr. narkomanija, prostitucija, nečednosti itd.).

V raziskovanju o terenski nadzorovalni službi sodijo poleg proučevanja prostorske porazdeljenosti pojavov zlasti še: območje in njegovi dejavniki za selektivno razpostavljanje fizičnih sil, operativna strategija in taktika, sistemi medsebojnega komuniciranja, število in način čim boljše izrabe vozil, načini oziroma tehnike nadziranja, socialnopsihološka razmerja z javnostjo in medsebojno razumevanje ter sodelovanje, vloga terenske nadzorovalne službe v sodelovanju z drugimi enotami iste policijske organizacije ali z drugimi nepolicijskimi organi itd.

Napredek in razvoj tehnologije pa prav tako zaslužita posebno pozornost pri terenski operativni nadzorovalni službi (prikrite vabe in pasti, alarmne naprave itd.).

⁸ The Challenge of Crime in a Free Society, str. 116.

⁹ Walton, str. 165.

6. Izobraževanje ljudi za terensko nadzorovalno službo glede na ekološka spoznanja

Glede kadrov za policijsko terensko nadzorovalno službo je skoraj povsod po svetu, ne glede na razvitost in urejenost njihovih organizacij, očitno zlasti naslednje:

— kdor koli začne svojo kariero v policiji, ga navadno dajo (kakor koli že) v nadzorovalno službo na določeno območje, kjer dela sam ali v manjši skupini z drugimi bolj izkušenimi kolegi;

— vse druge policijske enote so pogosto sestavljene iz ljudi, ki polagoma prihajajo iz terenske nadzorovalne službe.

Navedeno bi bilo popolnoma prav in normalno, če ne bi bilo delo v tej službi tako zahtevno in od vseh služb v policijskih organizacijah verjetno najtežavnejše. Terenski policist (miličnik) predstavlja svojo organizacijo (in oblast) pred javnostjo; nanj se obračajo ljudje v najbolj zapletenih in težavnih položajih; v vseh položajih mora reševati najbolj zapletena nasprotja; ostajati mora miren in vpluden ter ustrežljiv tudi takrat, kadar mu je to najbolj nemogoče; sloves njegove organizacije se meri po njem, ne po tistih, ki sede v pisarnah; delati mora v najbolj neustreznih delovnih razmerah in tudi takrat, ko drugim ni treba; znati in vedeti mora (?) skoraj vse tisto, za kar ima njegova organizacija na desetine »specialistov«¹⁰ itd.

Toda tovrstno delo je v vseh policijskih organizacijah slabše vrednoteno in slabše plačano. Ker ne gre za nikakršno »specialnost«¹¹ kakor pri drugih policijskih dejavnostih, prihaja tudi do tega, da v policijski terenski nadzorovalni službi načeloma nastavljajo kadre, ki so svojo kariero začeli ali pa v njej niso dovolj zanesljivo uspeli in se tako niso dokopali do ugodnejših mest (pri tem pa nas ne zanima, zakaj ne). Če je kdo lahko v policijskih organizacijah prikrajšan in razočaran, potem so to prav ljudje v nadzorovalni službi, saj so:

— največkrat telesno in besedno ogroženi od tistih, nad katerimi opravljajo »družbeno nadzorstvo«;

— kritizirani od »specialistov«¹² lastne organizacije zaradi opravil, ki jim jih ne store dovolj pogodu.

Zato je tovrstnim ljudem nujno pomagati z ustreznim izobraževanjem, vodenjem in raznimi psiho-socialnimi ukrepi, sicer se zaradi svojega

položaja počutijo kot med kladivom in nako-valom.

Če naj bodo »oči in ušesa« svojih organizacij, morajo zlasti dosti vedeti o »rabi znanja o območju«, vendar ne po občutku in pragmatično ter od danes do jutri, marveč načrtno, strokovno, z zavestjo, da je to sredstvo za delo, taktika funkcioniranja in podobno. Do tega pa jih mora pripeljati njihova organizacija ter strokovno izobraževanje na delovnem mestu in v šolah.

Delavec terenske nadzorovalne službe (pri nas patroljne, obhodne in opazovalne) bi moral marsikaj vedeti o fizičnem okolju in prebivalstvu na svojem delovnem območju (da dogodkov, ki so predmet njegovega dela, sploh ne omenjamo). Učiti bi ga morali analogije in sklepanja na neznanu iz znanih okoliščin (ekstrapolacija). Marsikaj bi morali znati iz sociologije, socialne antropologije in socialne psihologije (toda predvsem za praktične potrebe in za njegovo usmeritev pri delu). Učiti bi ga morali, kako ravnati z ljudmi, zato bi moral bolj kot doslej biti več »stikov z javnostjo« ali »človeških razmerij« oziroma »človeških interakcij«. Dobiti bi moral posebno znanje za ravnanje z občutljivimi vrstami prebivalstva (npr. otroci in mladoletniki, morebitnimi žrtvami zlasti tistih dejanj, ki jih ne naznanjajo rade, pijane ženske, duševno abnormne osebe, razburjeni ljudje itd.). Ker je v najpogostejših stikih z občani in nasploh na očeh javnosti, ne bi bilo odveč, če bi ga bolj navajali na ustvarjanje dobre volje in sodelovanja občanov z lastno organizacijo ter na oblikovanje ugodnejšega javnega mnenja o službi. Pri delu na terenu je načeloma sam, zato bi najbrž potreboval več znanja tudi o »odločanju«. Še posebej pa naj bi obvladal temeljne dejavnosti svojega terenskega poklica. To so ravnanje s sredstvi, ki so mu na voljo za opravljanje dela (tudi prevozna sredstva in sredstva za zvezo), pravilno uporabljanje in posredovanje podatkov oziroma ukrepanje ter ustvarjanje stikov z ljudmi.

Seveda pa bi mu morala njegova organizacija pomagati z najustreznejšimi modeli gibljivih nadzorovalnih tehnik. Pri tem naj bi mu bila dana tudi možnost za njegovo lastno ustvarjalnost in prispevek, čeprav je policijski sistem sicer na splošno »militaristično-birokratičen«.¹⁰ Sodelovanje terenskega delavca v hierarhični ureditvi službe pa je izredno potrebno.

¹⁰ Bittner, str. 92.

Sklepne ugotovitve

Proučevanje prostorske in prostorsko-časovne porazdelitve pojavov na določenem območju (bodisi da gre za naravni ali za administrativni prostor) je torej pomembna podlaga za organizacijo in funkcioniranje tudi takšne službe, kot so pri nas dejavnosti, ki jih opravljajo enote javne varnosti. Čeprav miličnik-opazovalec, vodja opazovalnega okoliša ali kdo drug glede na svoje delovno mesto v najnižjih enotah službe javne varnosti kolikor toliko poznajo svoja delovna območja, ljudi in dogodke v njih in čeprav bi lahko rekli, da gre tudi pri nas po svoje za »rabo znanja o območju«, pa je vendarle treba ugotoviti naslednje: tovrstna spoznanja niso strokovno na višini, so odvisna od občutka in ad hoc, ne temelje na dognanjih iz preteklosti (zlasti ne za daljše obdobje), niso obrnjena v prihodnost, so nepomembna ali manj pomembno sredstvo za določanje oblik in načinov organizacije ter funkcioniranja službe. Ker so neustrezna, ne morejo vplivati na sistematizacijo in podobna vprašanja, ki so izredno pomembna za učinkovitost in mobilnost ter selektivno opravljanje dela pri notranjih zadevah.

Ker podatki, ki jih zbirajo organi za notranje zadeve, in ustrezna tehnologija, ki jo imajo, omogočajo zlasti tudi prostorsko proučevanje kriminalitete in delinkvence, potepuštva beračenja, prostitucije itd. ter vrste pojavov, ki se dogajajo v vsaki družbi, je prav, da ta sestavek sklenemo z nekaterimi predlogi.

— Vsaj za mestna naselja in tista območja, ki so močnejše obremenjena s pojavi, s katerimi se ukvarjajo enote javne varnosti, bi morali načrtno spremljati prostorske in prostorsko-časovne porazdelitve. Ni več mogoče trpeti dosedanje prakse, da se tega lotevajo le od časa do časa, in še to za krajša obdobja ter ob posebnih priložnostih ali pa sploh ne.

— Razčlemba socialne patološke ekologije (še posebno mestne) naj postane stalna potreba te službe. Takšno spremljanje pojavov že omogočajo tehnična sredstva, ki jih imajo.

— Seveda pa je samo ugotavljanje pojavov brez ustreznih socioloških, kriminalno-političnih, kriminalističnih, policijsko upravnih in analitičnih obdelav neučinkovito. Ekološko proučevanje kriminalitete in drugih pojavov omogočajo le ustrezni strokovni kadri; ti bi strokovna vprašanja službe javne varnosti lahko obravnavali iz vseh plati (nekateri so omenjene tudi v tem sestavku).

— To pomeni (še posebno glede na to, da ima veliko tujih policijskih organizacij že posebne enote za »raziskovanje in načrtovanje«, če imajo vsaj 600 mož), da se je vendarle treba lotiti ustanavljanja analitičnih služb (pri tem si predstavljamo tisto, kar naj bi v resnici bilo), v katerih bi proučevali in pripravljali gradivo za množico vprašanj, ki jih lahko rešuje računalniški način obdelave podatkov iz določenega prostora; pri tem gre vendarle za nekaj več kot samo za seštevanje in preštevanje.

— Računalniško ekološko proučevanje pojavov ne omogoča le priprave poročil za vsakdanjo rabo teh upravnih organov, ko morajo zastopniškimi ali izvršilno-političnim telesom poročati o svojem delu, marveč še predvsem: računanje delovne obremenitve posameznih služb, enot in posameznikov, določanje stroškov za posamezne dejavnosti, predvidevanje dogodkov v prihodnje in v zvezi s tem računanje prihodnjih potreb (po moštvi, po tehničnih in denarnih sredstvih itd.), sestavljanje poročil ali razčlemb za taktične in operativne potrebe ter ustvarjanje posebnih postopkov, izdelovanje zemljevidov z zaznamovano obremenitvijo posameznih območjih z družbeno škodljivimi pojavi, ugotavljanje potreb po terenski nadzorovalni službi in možnosti za »pokrivanje« terena na čim boljši način, študije o posameznih (morda najbolj ogroženih) območjih, npr. o cestnih odsekih, obhodnih okoliših, opazovalnih okoliših, morebitnih napovedih pojavov glede na izkušnje v preteklosti itd.

— Če bi se tako ob načrtni in visoko strokovni uporabi znanja o območju ter ob ugotavljanju »potreb po policijskih storitvah« (posegih) lotevali zadev, pa tudi organizacije in delovanja službe, bi lažje prihajali do spoznanja, koliko ljudi je treba za kako službo na posameznem območju, kako načrtovati ravnanje z ljudmi in rečmi, kakšne pomanjkljivosti se lahko pokažejo, v kateri smeri pripravljati ljudi po moralni, izobraževalni in strokovni plati, kako jim pomagati, da bodo zmožni opravljati svoje delo, ne da bi jih prehitel čas in dogodki itd.

— Poznanje območja, ljudi in dogodkov na njem torej omogoča oblikovanje taktičnih in gibljivih enot, da lahko delujejo na pravem kraju, ob pravem času, na najbolj ustrezen in učinkovit način. Zdi se, da brez proučevanja prostorske in prostorsko-časovne porazdelitve pojavov nastaja kratek stik med dejanskostjo in delovanjem ustrezne oziroma pristojne državne organizacije za zatiranje teh pojavov. Najbrž ni težko ugo-

toviti, kaj bi nastalo s proizvodno gospodarsko organizacijo, ki proizvaja za trg, če ne bi proučevala potreb po svojih storitvah, in sicer tam, kjer nastajajo. Prav tako je danes s sodobno policijo. Le-ta ni sama sebi namen, zlasti ne pri nas in ne deluje pač zato, ker je, ampak zaradi potreb po njenih posegih. Potrebe pa mora spoznavati predvsem sama, zato ji družba daje ne samo zaupanje, ampak tudi sredstva, da svoje delo uredi tako, kot je treba zahtevati od moderne policijske organizacije.

UPORABLJENI VIRI

1. Bebbington N. B.: Home Office Police Research and Planning Branch, *The British Journal of Criminology*, letnik 8, leto 1968, št. 1, str. 55—59.
2. Bergel Ernest Egon: *Urban Sociology*, New York 1955, strani 523.
3. Bittner Egon: *The Functions of the Police in Modern Society*, Chevy Chase 1970, strani 122.
4. Burgess W. Ernest, Bogue J. Donald: *Contributions to Urban Sociology*, Chicago 1964, strani 659.
5. Chapmann G. Samuel: *Urban Police Patrol in England and Wales*. *The Journal of Criminal Law, Criminology and Police Science*, letnik 45, leto 1954, št. 3, str. 349—358.
6. Grygier Tadeusz: *The Chronic Petty Offender: Law Enforcement or Welfare Problem?* *The Journal of Research in Crime and Delinquency*, letnik 1, leto 1964, št. 2, str. 155—167.
7. Gregory E.: *Reflections on Unit Beat Policing*. *The Police Journal*, letnik XLI, leto 1968, št. 1, str. 5—13.
8. Hawley H. Amos: *Human Ecology — a Theory of Community Structure*, New York 1950, strani 432.
9. Jagiello J. Robert: *College Education for the Patrolman — Necessity or Irrelevance*, *The Journal of Criminal Law, Criminology and Police Science*, letnik 62, leto 1971, št. 1, str. 114—121.
10. Lipka Marian: *Wieczorno-nocna służba organów MO a walka z przestępczością*, *Problemy kryminalistyki*, Varšava, letnik IX, leto 1963, št. 44—45, str. 508—521.
11. Misner E. Gordon, *Recent Developments in the Metropolitan Law Enforcement*, *The Journal of Criminal Law, Criminology and Police Science*, letnik 50, leto 1959, št. 5, str. 497—508.
12. Morris Norval, Hawkins Gordon: *The Honest Politician's Guide to Crime Control*, Chicago 1969, strani 262.
13. Nerlovič Nikola: *Odredjivanje broja pozornika na pozorničkom rajonu*. Priručnik za stručno obrazovanje službenika unutrašnjih poslova, letnik IX, leto 1961, št. 5, str. 546—553.
14. Nerlovič Nikola: *Operativna kontrola terena — efikasno sredstvo u borbi protiv kriminaliteta*, Priručnik za stručno obrazovanje službenika unutrašnjih poslova, letnik IX, leto 1961, št. 2, str. 167—172.

15. Olson Bruce: A Center for Police Planning and Research, *The Journal of Criminal Law, Criminology and Police Science*, letnik 50, leto 1959, št. 3, str. 296—301.
16. Park E. Robert, Burgess W. Ernest, McKenzie D. Roderick: *The City*, Chicago 1967, strani 202.
17. Pečar dr. Janez: Urbana ekologija in družbeno negativni pojavi, *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, letnik 22, leto 1971, št. 2, str. 91 do 102.
18. Reckless G. Walter: *The Crime Problem*, New York 1961, strani 627.
19. Schnore F. Leo: *Social Science and the City*, New York 1969, strani 335.
20. Smith R. Dean: Random Patrol — An Application of Game Theory to Police Problems, *The Journal of Criminal Law, Criminology and Police Science*, letnik 53, leto 1962, št. 3, str. 258 do 263.
21. Šelih dr. Alenka: Nekaj misli o prostorskem raziskovanju socialno-patoloških pojavov, *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, letnik XVIII, leto 1967, št. 3—4, str. 140—142.
22. Šelih dr. Alenka: Pomen kriminalnih žarišč za službo javne varnosti, *Varnost*, letnik XVIII, leto 1969, št. 7—8, str. 181—184.
23. *The Cost of Crime and Crime Control*, Research Centre Report. Analysis of the work of the Second International Symposium in Comparative Criminology. Ottawa 1971, strani 199.
24. Theodorson A. George: *Studies in Human Ecology*, Evanston, Elmsford 1961, strani 616.
25. *The Challenge of Crime in a Free Society*. Washington 1967, strani 312.
26. Thurow C. Lester, Rappaport Carl: *Law Enforcement and Cost-Benefit Analysis*. Public Finance, letnik XXIV, leto 1969, št. 1, str. 48—64.
27. Trenta Albin: Bistvene slabosti pri dosedanjem opravljanju opazovalne službe, v čem se ločijo problemi mestnih in podeželskih postaj ter opazovalna služba v mestu. *Strokovni list*, letnik XIII, leto 1964, št 8—9, str. 497—498.
28. Walton E. Frank: »Selective Distribution« of Police Patrol force — History, Current Practices, Recommendations. *The Journal of Criminal Law, Criminology and Police Science*, letnik 49, leto 1958/59, št. 2 in 4, str. 165—171 in 379—390.
29. Wehmhörn G.: *Zivileinsatz der Schutzpolizei*. Die Polizei, Köln, letnik 54, leto 1963, št. 7, str. 193—198.
30. Weil Hans: Ein Wort für die Observation. *Kriminalistik*, Hamburg, letnik 17, leto 1963, št. 5, str. 200—203.

UDC 343.92:351.74.078.3

Socio-pathologic Ecology and the Police

Dr. Janez Pečar, Higher Scientific Research Worker, Institute of Criminology, Ljubljana

Research, in the field of the social-pathological ecology is important for all law enforcement agencies, especially for the police. Recently, the computer data elaboration has rendered its services to study the dispersion of social-pathological phenomena as to the time and place, more effectively and faster than before.

The article deals with the analysis of place and time distribution of social-pathological phenomena for the use of police, with the organisational and functional problems connected with findings of social-pathological ecology, with the interdependence of efficiently organised police area control and the timely knowledge of area distribution of these phe-

nomena. The article also points out the methods used for training the police workers for such a task.

The use of social-pathological ecology and of area knowledge in the police control service, enables better knowledge of the environment, stating the dangers in the right place and at the right time, accessing the selective distribution of police forces. It should also develop the capacity to gain public assistance for action to remove danger that may arise among people and on premises, property or gathering of people. Finally, the use of such findings will enable the »cost/benefit analyses« for different activities.